

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності,	Для всіх спеціальностей ННІ ЕУПТ
Тип і назва освітньої програми	Для всіх освітніх програм ННІ ЕУПТ
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, Загальна кількість годин – 120, із яких: денна форма здобуття освіти: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год., самостійна робота – 80 год.; заочна форма здобуття освіти: лекцій 4 год., практичних занять – 2 год., самостійна робота – 114 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	Державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників	Викладач: Сень Олександр , к.е.н., доцент Контакти: ауд. 481 (навчальний корпус 4) oleksandr.sen@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/sen-oleksandr-vasylovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Факультетська вибіркова дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Змістовному наповненню навчальної дисципліни «Сталий розвиток» передують вивчення навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Правознавство», «Університетська освіта»
Компетентності	ЗК 1. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; ЗК 2. Уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні обґрунтовані рішення.
Результати навчання	РН 1. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення навчальної дисципліни «Сталий розвиток» допомагає поглибленню самоорганізації та лідерських якостей, етичних стандартів та вміння взаємодіяти з різними сіб'єктами в бізнес-середовищі. Значна увага в процесі навчання приділяється розвитку комунікативних навичок, необхідних для успішної взаємодії у підприємницькому середовищі. Робота в команді, яка активно впроваджується в межах дисципліни, мотивує здобувачів до прояву ініціативності, творчого підходу та ефективного вирішення конфліктних ситуацій. Особливий акцент робиться на формуванні навичок соціальної відповідальності та свідомого підходу до ведення соціально відповідального бізнесу.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування в здобувачів вищої освіти поняття про економічні, екологічні та соціальні проблеми міських і сільських територій та принципів їх сталого розвитку, наявні диспропорції та найбільш оптимальні шляхи їх усунення. Вивчення суті та напрямків діяльності органів місцевого самоврядування в сфері сталому розвитку територій. Ознайомлення з практикою європейських країн в питаннях сталого розвитку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Території. Поняття сталого розвитку територій.

Тема 2. Функціональність та ресурсний потенціал територій.

Тема 3. Економічна база територій.

Тема 4. Сімейний тип господарювання. Роль малого підприємництва в сталому розвитку територій.

Тема 5. Соціально – культурна сфер : її стан та напрямки сталого розвитку.

Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій та особливості публічного управління територіями.

Тема 7. Фінансове забезпечення функціонування та сталого розвитку територій.

Тема 8. Формування політика та стратегії сталого розвитку.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- *за джерелом знань:*

словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда; *наочні методи:* ілюстрування, демонстрування; *практичні методи:* вправи, практичні роботи; *робота з навчально-методичною літературою:* конспектування, тезування, анотування.

-*за логікою:* індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний, узагальнення, виокремлення основного;

-*за ступенем керівництва:* робота під керівництвом викладача, самостійна робота, виконання практичних завдань;

-*методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:* методи формування пізнавальних інтересів, метод пізнавальної гри, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації,

-*методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності:* роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль;

-*інноваційні методи навчання:* бінарні методи, словесно-інформаційний, словесно-проблемний, наочно-практичний;

-*інтерактивні методи:* дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, організаційно-діяльна гра;

-*комп'ютерні і мультимедійні методи:* використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання (MOODLE).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком із занесенням у відомість обліку успішності.

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- *щодо термінів виконання та перекладання*

Перекладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprocinyuvannyarezultativnavchannyazdobuvachivyshchoiosvityvpdau.pdf>). Перекладання поточного та підсумкового контролю

	<p>відбуваються за наявності поважних причин з здобувачу директорату.</p> <p>Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу директорату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною;</p>
<p><i>- щодо академічної доброчесності</i></p>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p><i>- щодо відвідування занять</i></p>	<p>У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021/polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.</p> <p>Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює директор інституту.</p>
<p><i>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i></p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані</p>

	Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf , студенти мають право оскаржувати результати поточного або семестрового контролю, якщо вони не погоджуються з отриманою оцінкою. Після оголошення результатів студент може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого студент не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України Бородіної О.М., д-ра екон. наук Шубравської О.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2018. 152 с.
2. Богданов Д.С. Завдання сталого розвитку сільських територій. «Агросвіт» №7, 2017. с.60-62.
3. Земельно-ресурсний потенціал сільських територій: теоретичні й практичні аспекти : монографія / О.М. Вишневська, О.С. Альбещенко, Н.В. Бобровська. Миколаїв, 2018. 184 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук/. Київ. 2017. 110 с.
5. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь /Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» /кол. авторів: Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк, В.Я. Месель-Веселяк та ін./ Київ. ННЦ «ІАЕ», 2019. 114 с.
6. Розвиток сільських територій України: посібник для голів сільських і селищних рад / Ю. О. Лупенко, М. І. Пугачов, О. Г. Булавка та ін.; за ред. Ю. О. Лупенка. Київ : ННЦ ІАЕ, 2012. 130 с.
7. Сень О.В. Від безробіття до розвитку підприємництва на селі. Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: колективна монографія; за ред. О.В.Калашник, Х.З.Махмудова, І.О.Яснолоб. Полтава: Видавництво «Астроя». 2020. С.278-285.
8. Соціальна інфраструктура на шляхах реформування місцевого самоврядування: колективна монографія / В.М. Новіков, Н.М. Деєва, А. Г. Гвелесіані та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. В.М. Новікова; д.е.н., проф. Здіслава Сіройча/. Київ-Варшава, 2018. 431 с.
9. Сталій розвиток суспільства: навчальний посібник / авт. : А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серєда, Т. Тимочко. 2 вид. К.; 2011. 392 с.
10. Стан соціально-економічного розвитку сільських територій / І.М. Демчак, В.О. Завалєвська, О.М. Могильний, В.М. Івченко та ін. Київ : НДІ «Укראгропромпродуктивність», 2020. 192 с.
11. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року /Лупенко Ю.О.,Малік М.Й.,Булавка О.Г. та ін.; за ред. Ю.О.Лупенка . Київ : ННЦ ІАЕ, 2020. 60 с.
12. Сучасні проблеми та перспективи сталого розвитку сільських територій : Збірник матеріалів Шістнадцятого конгресу вчених економістів-аграрників та Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 1 червня 2017 р. / Редкол.: Ю.О. Лупенко, П.Т. Саблук та ін. Київ : ННЦ ІАЕ. 2017. 386 с.

Допоміжні

1. Про фермерське господарство : Закон України №973-IV від 19.06.2003. Дата оновлення 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
2. Про особисте селянське господарство: Закон України №742-IV від 15.05.2003. Дата оновлення 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>.
3. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019 від 30.09.2019.URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019->. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р Про схвалення Концепції розвитку сільських територій . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-p#Text>
4. Аранчій В. І. Місцеві фінанси: навчальний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2008. 122 с.
5. Вишневська В. М. Ресурсний потенціал підприємств сільських територій. Миколаїв: «Видавництво Ірини Гудим», 2009. 248 с.
6. Гончарук і.В., Томашук І.В. Державне регулювання розвитку ресурсного потенціалу сільських територій: загальні аспекти. ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ, МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. 2018, №4. С.19-30.
7. Довгаль, О.В. Ресурсний потенціал сільських територій : зміст та особливості еволюції. Український журнал прикладної економіки. 2018. Том 3. № 3. с. 110–119.
8. Малік М. Й. Тенденції і перспективи розвитку особистих селянських господарств. Економіка АПК. 2018, № 1. с. 11-19.
9. Малік М. Й., Мамчур В. А. Самозайнятість та розвиток несільськогосподарського підприємництва на селі. Економіка АПК. 2019. №4. С. 39 - 52.
10. Славкова О.П. Розвиток сільських територій: теорія, методологія, практика: монографія. Суми : Сумський аграрний університет, 2010. 330 с.
11. Сень О.В. Сталий розвиток сільських регіонів в контексті євроінтеграційних пріоритетів України. Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 24 березня 2021). Полтава. ФОП Петренко І.М.. 2021. С.345-350.
12. Сень О. Органічне виробництво в Україні в контексті європейського курсу сталого розвитку. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору» - Полтава, 2024. С.362-367. URL: <https://drive.google.com/file/d/1MRTyXPXJtzx0ln6twy3tqciiUI31ilEw/view>
13. Проект ЄС та ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтовний на громаду» : результати та вплив. За даними соціологічного дослідження Київського міжнародного інституту соціології. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 54 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України URL: <https://www.president.gov.ua>
2. Офіційний сайт Верховної ради України. Головна сторінка розділу «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:[http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
4. Офіційний сайт журналу Економіка АПК. URL: <http://eapk.org.ua>
5. Інститут сільського розвитку. URL: <http://icp.org.ua/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол № 15 від 13.01.2015 р.

Додаток до силябусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Території. Поняття сталого розвитку територій	5			9
Тема 2. Функціональність та ресурсний потенціал територій	5	10	3	13
Тема 3. Економічна база територій		10		13
Тема 4. Сімейний тип господарювання. Несільськогосподарські види діяльності		10	3	13
Тема 5. Соціально-культурна сфера: її стан та напрямки розвитку	5		3	13
Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій та особливості публічного управління територіями	5	10	3	13
Тема 7. Фінансове забезпечення функціонування та розвитку територій	5	10	3	13
Тема 8. Політика та стратегічні напрямки сталого розвитку територій		10		13
Всього	25	60	15	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Заочна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Контрольна робота	
Тема 1. Території. Поняття сталого розвитку сільських територій	5	10	3		18
Тема 2. Функціональність та ресурсний потенціал сільських територій					
Тема 3. Економічна база сільських територій					
Тема 4. Сімейний тип господарювання. Несільськогосподарські види діяльності		10	3		13
Тема 5. Соціально-культурна сфера села: її стан та напрямки розвитку	5		3		8
Тема 6. Адміністративно-територіальний устрій та особливості публічного управління сільськими територіями		10	3		13
Тема 7. Фінансове забезпечення функціонування та розвитку сільських територій					
Тема 8. Політика та стратегічні напрямки сталого розвитку сільських територій	5		3		8
Контрольна робота				40	40
Всього	15	30	15	40	100

Шкала та критерії оцінювання усного опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом методам і принципами сталого розвитку.
4	Здобувач добре володіє методологією сталого розвитку, але допущено незначні помилки і неточності
3	Відповіді здобувача поверхові або недостатньо обгрунтовані
1-2	Відповіді не точні або допущено значні помилки
0	Здобувач не готовий до відповіді або відповіді не вірні

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ, презентацій

Кількість балів	Критерії оцінювання
8-10	Здобувач вищої освіти правильно виконав практичне завдання на основі методик сталого розвитку та понятійного апарату. Вміє аргументувати свої думки.
5-7	Здобувач вищої освіти показує знання методики сталого розвитку та змісту застосовуваного понятійного апарату. Проте допущені окремі незначні помилки.
2-4	Здобувач вищої освіти частково виконав практичне завдання, але не достатньо аргументував свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та методики виконання завдання.
0-1	Здобувач не виконав передбачений обсяг завдання, показав незадовільне знання понятійного апарату, або взагалі нічого не відповів.

Шкала та критерії оцінювання питань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Здобувач вищої освіти якісно і в повному обсязі виконав завдання.
2	Здобувач виконав завдання з певними неточностями .
1	Здобувач виконав завдання з певними неточностями або не в повному обсязі.
0	Здобувач не виконав завдання

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
для теоретичного питання*	0-5	Відсутність відповіді на теоретичне питання або несвідоме відтворення матеріалу зі значними помилками, що не дає можливість оцінити отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	6-10	Вірне і частково повне викладення матеріалу, допущено деякі неточності. Відповідь достатньо обгрунтована. Здобувач показав знання понятійно-термінологічного апарату, основні проблемні питання теми Сталий розвиток.
	11-15	Питання викладено на високому теоретичному рівні, логічно та обгрунтовано та у відповідності до методів і принципів сталого розвитку. Відповідь містить самостійні обгрунтовані висновки, міркування і пропозиції, які мають теоретичне або практичне значення.
Максимальна кількість балів	15 балів	
для практичного завдання	0-3	Здобувач не виконав передбачене завдання або виконав неякісно, показав незадовільне розуміння проблем сталого розвитку.
	4-6	Здобувач вищої освіти виконав практичного завдання, показує знання методики сталого розвитку та уміння застосовувати її. Проте допущені окремі незначні помилки.
	7-10	Здобувач в повній мірі виконав практичне завдання, показав розуміння методики сталого розвитку, уміння застосовувати її при вирішенні практичних проблем. Наявні власні висновки та пропозиції.
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	40 балів	

*контрольна робота має 2 теоретичних питання